

Sekcija za anestezijo Slovenskega zdravniškega društva – 1956 do 1981

Anaesthesiology section of the Slovenian medical association – 1956–1981

Stojan Jeretin, Miriam Petrun-Ulaga, Jože Četina, Nasta Pirc-Delak

Korespondenca/

Correspondence:

Stojan Vladislav Jeretin,
e: drjeretin@yahoo.de

Ključne besede:

Sekcija za anestezijo SZD; ustanovitev in zgodovina; dejavnost sekcije; program specializacije; mednarodna srečanja slovenske anestezije v Sloveniji

Key words:

Anaesthetic section off the Slovenian medical association; training program in anaesthesia; history of slovenian anesthesia; international anesthesia meetings in Slovenia; founding of the slovenian section

Citirajte kot/Cite as:

Zdrav Vestn. 2016;
85: 186–94

Prispelo: 8. jan. 2016

Izvleček

Podatki o ustanovitvi Sekcije za anestezijo Slovenskega zdravniškega društva so do nedavnega temeljili na spomnih in izjavah, ki niso bile potrjene, in na dopisu iz leta 1965, po katerem naj bi bila sekcija ustanovljena leta 1962. Dokumenti, ki jih hrani Zgodovinski arhiv Ljubljane, pa dokazujejo, da je bila Sekcija za anestezijo registrirana kot 17. sekcija SZD že leta 1957. Ustanovitelj je bil prim. Drago Hočevar, dr. med., tajnik pa Hari Hofman, dr. med.

Dejavnost te prve sekcije je po nenadni smrti prim. Hočevarja popolnoma zamrla. Priprave za ustanovitev Združenja anesteziologov Jugoslavije, ki naj bi bilo ustanovljeno na pobudo treh sekcij, slovenske, hrvaške in srbske, je dalo nov zagon tudi slovenski sekciji. Na (občnem) zboru marca leta 1962 je bil izvoljen nov odbor v sestavi: predsednica Darja Ojstrež, dr. med., tajnik Stojan Jeretin, dr. med. Letna poročila sekcije, ki so jih hranili tajniki sekcije, so se izgubila leta 1969. Od leta 1970 dalje je bila sekcija zelo dejavna. Mednarodno primerljiv potek specializacije iz anesteziologije in številna mednarodna srečanja in seminarji z zborniki so postavili temelje razvoju slovenske anesteziologije.

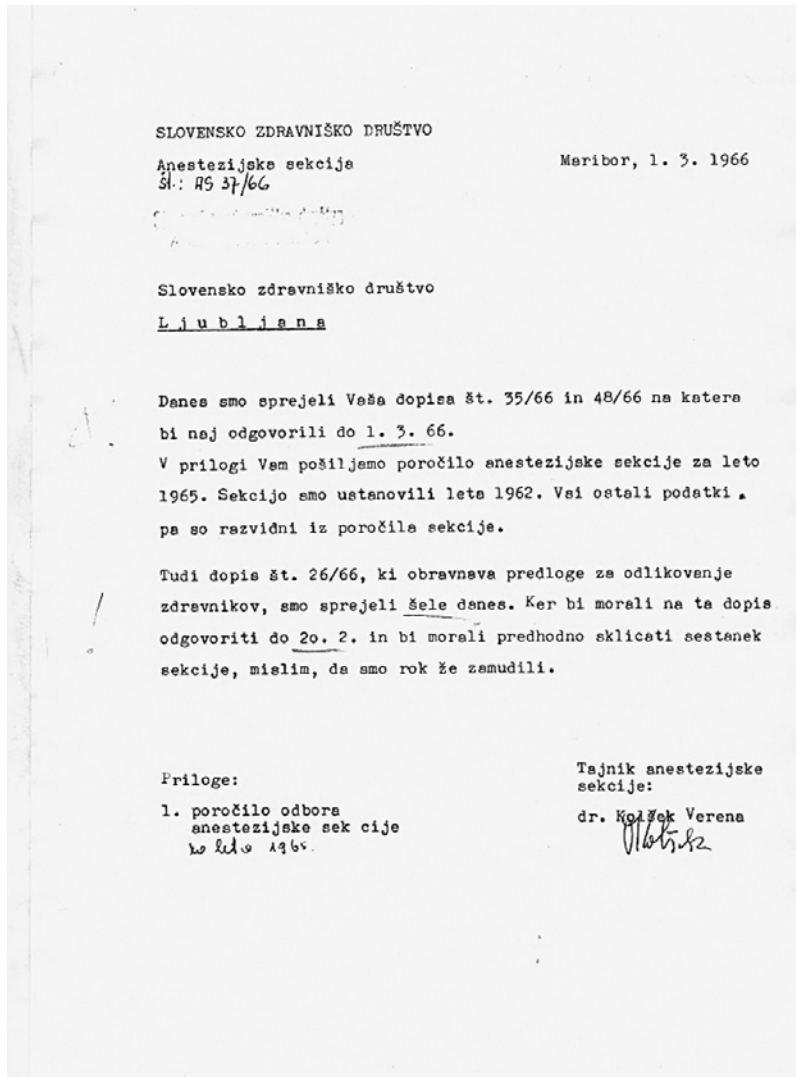
Abstract

The foundation dates of the section of anesthetists of the Slovenian Medical Association were mostly based on unproven anecdotal reports and a letter from 1965. In that the secretary of the sections reports that the section was founded in 1962. The documents recently discovered at the Historical Archives of Ljubljana indicate that the section was founded by D. Hočevar and nineteen Slovenian anesthetists on 6 February 1957. During the next years, after the sudden death of Dr. D. Hočevar, the section ceased to function and was revived in 1962. Activities aimed at the foundation of a Yugoslav association of anesthetists to be established on the proposal of the three sections, Serbian, Croatian and Slovenian, gave a new impetus to the Slovenian section. In March 1962 a new board was elected with Dr. Darja Ojstrež as President and Dr. Stojan Jeretin as Secretary. Carefully maintained archives vanished by 1969. After 1970, the section was active by creating a Slovenian training program for anesthetists, comparable to most other developed countries. Several international meetings, all with published proceedings, established the fundamentals of the Slovenian anaesthesiology.

Uvod

O nastanku sekcije doslej ni bilo natančnih in zanesljivih podatkov, ki bi temeljili na ohranjenih dokumentih. Nekateri avtorji so za začetek sekcije navajali leto 1959,¹ drugi pa so se sklicevali

na dopis tajnika Sekcije za anestezijo slovenskemu zdravniškemu društvu (SZD), ki navaja, da je bila sekcija ustanovljena leta 1962 (Slika 1).

Slika 1: Dopis št. 25/37/66.

Slika 2: Sekcija za anestezijo, 17. sekcija SZD leta 1957.

Dokumenti, ki jih hrani Zgodovinski arhiv Ljubljane,²⁻⁴ pa razkrivajo, da je bila Sekcija za anestezijo kot 17. sekcija

SZD (Slika 2) ustanovljena leta 1956/57. Ustanovitelj prim. dr. Drago Hočevar, vodja anesteziistov ljubljanske kirurške klinike 1947–1960, je dal pobudo za ustanovitev sekcije 17. 12. 1956, zbral podpise kolegov anesteziistov in pridobil dovoljenje prof. Božidarja Lavriča, da lahko ustanovijo sekcijo pri SZD.

Na ustanovnem občnem zboru 6. 2. 1957, na katerem je sodelovalo 19 anesteziistov, so sprejeli tudi statut. Prvi predsednik sekcije je postal prim. dr. D. Hočevar, tajnik pa Hari Hofman, dr. med. Sekcija je imela 29 rednih in nekaj častnih članov. V zapisih SZD je navedeno, da je bila sekcija dejavna, ker je imela več sestankov in predavanj (Slika 2).

Leta 1959 je bila za predsednico sekcije izvoljena Darinka Soban, dr. med, za tajnico pa Ivanka Žigon, dr. med. Zapisniki za obdobje 1959–1962 ne navajajo nobene dejavnosti. Tudi arhivov tajnika sekcije ni nikjer. Takratni specializanti 6., 7. in 8. tečaja na ljubljanski kirurški kliniki se ne spominjajo, da bi sekcija sploh obstajala. Delo sekcije je namreč popolnoma zamrlo.

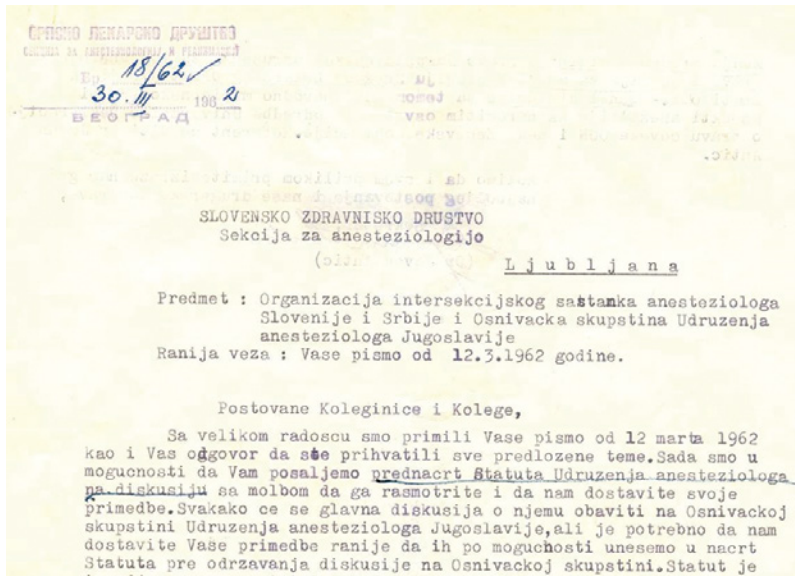
Nov začetek

Leta 1962 so dopisi Srbskega lekarskega društva, ki jih je prejela Darja Ojstrež, dr. med., napovedovali ustanovitev Združenja anesteziologov Jugoslavije (UJ).

UJ naj bi ustanovile tri sekcije: srbska, hrvaška in slovenska (Slika 2).

Pripravljali so kongres srbske sekcije, na katerem naj bi sodelovali tudi Slovenci. D. Ojstrež se je vestno odzivala na dopise iz Srbije in sklicala »ustanovni sestanek (zbor) 3. marca 1962 v Ljubljani v predavalnici kirurške klinike. Predlagala je ustanovitev Sekcije za anestezijo in predložila statut. Za predsednika je bila izvoljena ona sama, za tajnika pa S. Jeretin. Častni član je postal prof. B. Lavrič. Hrvati so svojo sekcijo ustanovili

10	ginekološka	33	4	14		dr. F. Mohr dr. L. Gilj	dr. Fran Mohr dr. Rudolf Gilj
11	oftalmološka	24	4	10		dr. L. Jakič dr. S. Hladnik	dr. Leopold Jakič dr. Stane Hladnik
12	hipofizno-epifizarološka	25	3	6	5	dr. D. Lilič	dr. Stane Žigon
13	ležišna za splošno medicino	8	3	1		dr. S. Pintar dr. L. Brezina	dr. Ivan Pintar dr. Ljiljana Brezina
14	ležišna za splošno medicino	3	6	16		dr. Alojz Ljilj	
15	ležišna za medicinske sestre	24	4	12		dr. Ivan Franca dr. L. Buhar	dr. Fran Franca dr. Ljiljana Buhar
16	ležišna za pediatrijo	3	6			dr. S. Bregar dr. L. Pečih	dr. Fran Bregar dr. Franjo Pečih
17	ležišna za anestezijo	29	2	2		dr. D. Hočevar dr. Hari Hofman	
18	ležišna za kirurgijo	1	7			dr. S. Ljilj dr. L. Klemenčič	dr. L. Ljilj dr. B. Klemenčič

Slika 3: Iz dopisov Srbskega lekarskega društva.

25. 4. 1962. Združenje so ob I. medseksijskem sestanku anesteziologov v Beogradu 20. junija 1962 ustanovili Zbor liječnikov Hrvatske (ZLH), Slovensko zdravniško društvo (SZD) in Srpsko lekarsko društvo (SLD).

Pregled dejavnosti anestezijske sekcije

1957

- Sekcija za anestezijo je bila ustanovljena 6. februarja 1957.²⁻⁴
- Predsednik prim. Drago Hočevar, dr. med., tajnik Hari Hofman, dr. med.
- Članov: 29.
- Delo: 2 sestanka, 4 predavanja.

1959, 1960, 1961

- Predsednica Darinka Soban, dr. med., tajnica Ivanka Žigon, dr. med.
- Ni podatkov o delu.

1962

- 3. marca je potekal nov ustanovni sestanek sekcije.
- Predsednica Darja Ojstrež, dr. med., tajnik Stojan Jeretin, dr. med.

- Delo: sprejetje statuta. Sestanki 3. 3. na kirurški kliniki, 14. 4. na kirurški kliniki, 12. 6. na Reki (Davenport), 30. 6. okrogla miza v Mariboru, na Reki 11.–15. 9. (gost prof. A. Forester iz Glasgowa). Predavanja: S. Jeretin, Pooperativni metabolizem. Primer krvavitve v dihalni trakt. Reanimacija v naši bolnišnici. Udeležba na evropskem kongresu anestezije na Dunaju s poročilom na sestanku sekcije.

1963/64

- Predsednik Drago Ažman, dr. med., tajnik Marija Pečan, dr. med.
- Delo: sestanek sekcije 23. 11. 1963. Dokumenta Prijavljanje smrtnih primerov pri anesteziji in Vloga medicinske sestre pri anesteziji.

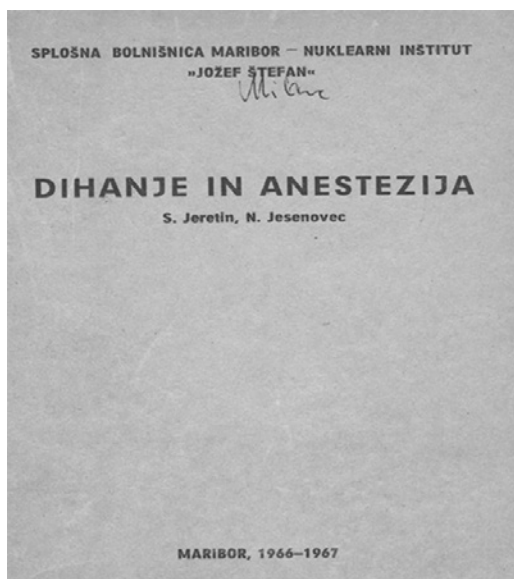
1964

- 7. 3. 1964 začne delovati nov odbor v sestavi predsednik Jasna Müller, dr. med., tajnik Nada Kovačič, dr. med.
- Člani sekcije: 48 rednih in 19 izrednih.
- Delo: 5 sestankov. Predavanja: dr. Matjašič (Pula) O epiduralni anesteziji. dr. Jeretin O nevroleptični analgeziji. Seminar: Meritve v anesteziji, Maribor 17.–22. 5. 1965 z zbornikom.

1966

- Na občnem zboru 18. 12. 65 je bil izvoljen nov odbor. Predsednik Stojan Jeretin, dr. med., tajnica Verena Kolšek, dr. med. in Andreja Pipp, dr. med.
- Delo: V. Kolšek, Farmakodinamika hlapljivih anestetikov, S. Jeretin, Vpliv elektrolitskih motenj na delovanje mišičnih relaksantov. V bolnišnici Maribor pripravili Pravilnik dela za specializante, ki je bil usklajen z Uradnim listom FLRJ št 20/71. Seminar: Dihanje in anestezija. 15.–18. december, 45 udeležencev (Slika 3).

Slika 4: Zbornik seminarja v Mariboru 1966/67.

1968–1970

- Predsednik Darinka Soban, dr. med, tajnik Ljudmila Šlibar, dr. med.. Ni arhiva in podatkov o delu.

1971–73

- Funkcijo predsednika je l. 1971 prevzel Jože Četina, dr. med. (izvoljen decembra 1970), tajnika sta postala Janez Vilč, dr.med., Miša Habinc-Hribar, dr.med.; arhiva ni.
- Delo: 27.–28. 3. 1971, Dobrna, I. Srečanje slovenskih in štajerskih anesteziologov.
- Sestanek sekcije v Novem mestu. II. sestanek štajerskih in slovenskih anesteziologov. Dobrna 28.–29. 10. 1972 (zbornik).

1973–75

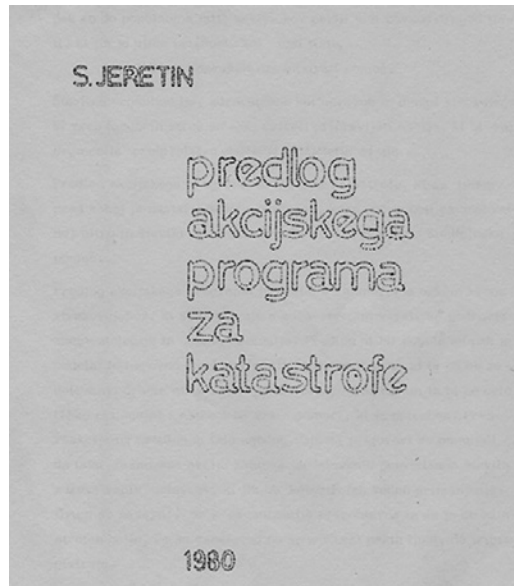
- Predsednik Jože Četina, dr. med., tajnik Hari Hofman, dr. med.
- Delo: II. redna skupščina UAJ 2.–6. 10. 1973 Opatija.
- Podiplomsko tečaj intenzivne terapije, 11.–15. 2. 1974. III. sestanek slovenskih in štajerskih anesteziologov – Gradec Raiffeisenhof 25.–26. 5. 1974. Bilten sekcije

- 8. 1. 1975 ustanovljen strokovni kolegij za anesteziologijo in intenzivno medicino SRS 2. 4. 1975 v Mariboru, Občni zbor sekcije.
- Vodena specializacija (plačana predavanja odobril strokovni kolegij kirurške klinike in delavski svet 14. 4. 1976.) II. podiplomski seminar anesteziologije in intenzivne terapije, 12.–14. 2. 1975. Pravila anestezijske sekcije SZD 16. 04. 1975, št. 20/S–1975 register pravil sekcij SZD. IV. sestanek slovenskih in štajerskih anesteziologov – Dobrna 8.–9. 11. 1975 (zbornik).
- MM konference.
- Predavanja za specializante in poročila o novostih iz literature.

1976–81

- Predsednik Jože Četina, dr. med., tajnica M. Švajger, dr. med.
- Delo: 16. 1. 1976 Razširjeni strokovni kolegij SRS v Ljubljani, Usklajevanje programa specializacije na osnovi zakona (Ur. list SRS št. 22–193/73) in oblikovanje dokončnega »predloga specializacije« (šeše 23. 4. 1976). Letni občni zbor anestezijske sekcije s temo Reanimacija – pouk, smernice za organizacijo tečajev. III. podiplomski seminar Anesteziologija in intenzivna terapija, februar 1976. (zbornik). VII. medsekcijski sestanek anesteziologov Jugoslavije, Nova Gorica 1976. 10. 12. 1976 Strokovni kolegij anestezijske sekcije SZD.
- 7. 1. 1977 sestanek sekcije anesteziologov. 22. 1. 1977 sestanek sekcije okitajski tradicionalni medicini. 10.–12. 2. 1977 IV. podiplomski seminar »Anestezija in intenzivna terapija« (zbornik). 12. 3. 1977 Ustanovni sestanek Evropske akademije za anestezijo v Parizu.⁵ 21. 3. 1977 Podružnica SZD Koper. 30. 3. 1977 Podružnica Celje. Kitajska tradicionalna medicina. 23.–24. 4. 1977 V. sestanek slovenskih

Slika 5: Predlog akcijskega programa za katastrofe.

in štajerskih anesteziistov – Gradec, Raiffeisenhof (zbornik). 18. 5. 1977 sestanek anestezijske sekcije. 26. 9. 1977 Organizacija akcijskega programa ob katastrofah. VIII. Letna skupščina UAJ – Bled, hotel Jelovica 24. 9. 1977 (zbornik). Naloge bolnišnic v izrednih razmerah, diskusija za okroglo mizo. Zbornik, ciklostil Ljubljana 1977.

- 19.–21. 1. 1978 Podiplomski seminar specializantov. 9.–11. 2. 1978 V. podiplomski seminar anestezije in intenzivne terapije, Ljubljana (zbornik). VI. sestanek slovenskih in štajerskih anesteziistov v Rogaški Slatini 27.–28. 5. 1978 (zbornik).
- Sekcija je izdala publikacijo »Predlog akcijskega programa za katastrofe«, 1980 Ljubljana.
- IX. sestanek slovenskih in štajerskih anesteziistov – Gradec, Raiffeisenhof 16.–17. 5. 1981 (zbornik). Za leti 1979 in 1980 zapiski in poročila razvojnega oddelka CARS niso dostopna. Razvojni oddelk je vodila doc. dr. Marija Pečan, dr.med.

1981

- Predsednica Lučka Toš, dr. med.
- Arhiv hrani CARS (tajništvo).
- Dokumentacija ni dosegljiva.

Prelomnice

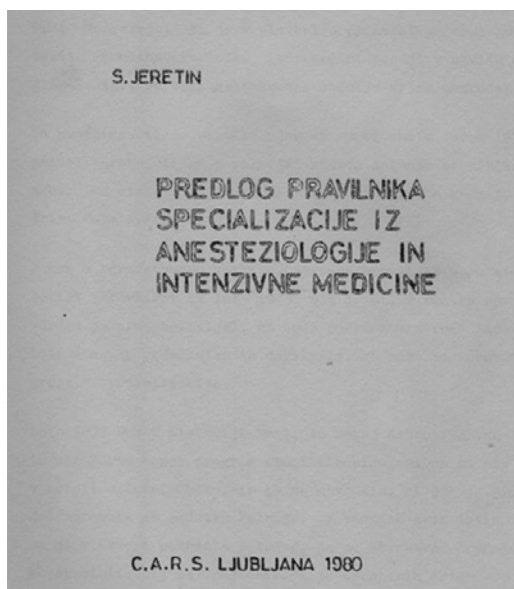
Za razvoj slovenske anesteziologije v obdobju 1971–1981 so bili odločilni sodelovanje anestezijske sekcije SZD in Centralne anestezijsko reanimacijske službe (CARS), delovanje strokovnega kolegija anesteziološke službe SRS, program specializacije, mednarodna srečanja, podiplomski seminarji.

Sodelovanje sekcije in CARS

Pravila sekcije,⁶ ki jih je predložil prim. D. Hočevar 17. 12. 1956, navajajo, »da je namen in naloga sekcije, da skrbi za strokovni in znanstveni napredek anestezije v LRS. Sekcija je voljna, da sodeluje pri organizaciji anestezijske in reanimacijske službe v Sloveniji in daje Svetu za ljudsko zdravstvo LRS in zdravstvenim zavodom in ustanovam nasvete in priporočila.« Pravila anestezijske sekcije SZD 16. 4. 1975⁷ navajajo v 3. členu, da sekcija sodeluje pri usklajevanju dela in strokovnih vprašanj, pri načrtovanju razvoja strokovne dejavnosti, sodeluje pri pripravi predpisov in standardov na svojem strokovnem področju, sodeluje pri strokovnih in raziskovalnih delih in daje mnenja in predloge učnim zavodom.

Leta 1971, ko je medicinski svet UKC sprejel sklep o ustanovitvi Centralne anestezijsko reanimacijske službe (CARS), je bil sedež sekcije v Celju. To je bilo srečno naključje, ki je omogočalo zelo uspešno nadaljnje sodelovanje. Predvsem je bilo

Slika 6: Predlog pravilnika specializacije iz anesteziologije in intenzivne medicine.

pomembno, da se je slovenska anesteziologija razvijala na demokratični način ob medsebojni izmenjavi mnenj in spozornem sprejemanju predlogov.

Strokovni kolegij za anesteziologijo SRS

Večletne priprave, ki so obsegale programe predavanj, predavanja in številne plodne razprave v krogu anesteziološke sekcije SZD in številne stike z vodilnimi anesteziologi slovenskih bolnišnic, so omogočile, da je sestanek strokovnega kolegija anesteziološke službe SRS in anesteziološke sekcije SZD sprejel skupni predlog o ustanovitvi strokovnega kolegija anesteziološke službe SRS in predlog pravilnika o specializaciji iz anesteziologije in ga poslal Komiteju za zdravstvo in socialno varstvo SRS. Usta-

novljen je bil na sestanku anestezijske sekcije v Mariboru 2. 4. 1975.

Prva seja razširjenega odbora sekcije in strokovnega kolegija anesteziološke službe SRS⁸ pa je bila 16. 1. 1976 v Ljubljani v prostorih CARS ob 10h. Dr. Jeretin je predstavil osnutek pravilnika o specializaciji.

Naslednjič je kolegij zasedal 13. 9. 1976 in obravnaval letno poročilo anesteziološke službe Slovenije⁹ in organizacijo inhalacijske terapije.

Največji problem je bilo veliko pomanjkanje zdravnikov anesteziologov, ki naj bi zagotovili nemoteno delo v novem operacijskem bloku kliničnega centra (KC) ob gradnji in rastočih potrebah razvijajočih se slovenskih bolnišnic V letih 1972–1975 je CARS uvedla predavanja za specializante. Pritegnili so predavatelje teoretičnih disciplin (farmakologije, biologije, fizike, patološke fiziologije), interne medicine, kirurgije in anesteziologije. Še vedno pa ni bilo programa, ki bi bil primerljiv z razvitimi državami Evrope in ZDA. Pravilnik o specializaciji leta 1973 (Uradni list SRS 22/193/73) je bil temelj za novo ureditev o poteku specializacije. Leta 1976 sta delavski svet in strokovni kolegij kirurškega tozda odobrila vodeno specializacijo po predlogu CARS in zagotovila plačilo honorarjev za predavatelje na seminarjih.¹⁰ Program specializacije se je iz leta v leto dopolnjeval in bil leta 1980 objavljen kot »Predlog pravilnika specializacije iz anesteziologije in intenzivne medicine«.^{11,12}

Pravilnik je bil primerljiv z ureditvijo specializacije iz anesteziologije Švice, Zvezne republike Nemčije in ZDA.^{13,14} Razvojni oddelek CARS (vodja prim. Nasta Pirc-Delak, dr med.) je nato gradivo pripravil in natisnil.

Navodila specializantom iz anesteziologije in intenzivne medicine so bila za tiste čase prvi primer napotkov o poteku specializacije. Razvojni oddelek je imel vlogo mentorja. Pravilnik je bil osnova,

Tabela 1: Predavanja za specializante anesteziologije 1972–1975

Leto	Štev. predavanj	Anesteziologi	Drugi
1972/73	63	31	27
1973/74	48	18 (7*)	24
1974/75	49	18 (7*)	24

* Zvezdica označuje anesteziologe slovenskih bolnišnic Kranj, Celje, Maribor.

Slika 7: Zbornik predavanj.

ki se lahko dopolnjuje z ozirom na razvoj in napredek anesteziologije, enako tudi katalog znanja.

Navodila specializantom so še vedno standard v okviru programa specializacije Kliničnega oddelka za anestezijo in intenzivno terapijo (KOAIT).^{15,16}

Mednarodna srečanja

Srečanja slovenskih in štajerskih anesteziologov je pripravljala koordinacijski komite (F. Wageneder, Gradec, W. List, Gradec, J. Četina, Celje, S. Jeretin, Ljubljana in tajnika Harald Hofman / Jože Vuk / Švajger Matičič). Temeljila so na aktualnih kliničnih problemih: pankre-

atitis, koagulopatije, porodniška anestezija, infekcije in antibiotična terapija. Do leta 1980 je bilo 8 sestankov. Aktivno je s predavanji sodelovalo 17 avstrijskih, 19 slovenskih in 8 hrvaških anesteziologov. Urejeno je bilo simultano prevajanje. Referati so bili objavljeni v izvirnem jeziku predavatelja v zborniku, ki je bil na voljo že na sestanku (Slika 7).

Podiplomski seminarji z mednarodno udeležbo¹⁷

Zamisel, da bi prirejali seminarje, namenjene podiplomskemu izobraževanju tako anesteziologov pa tudi drugih kliničnih specialnosti, je nastala že na prvih dveh seminarjih v Mariboru. Seminarji bi omogočali prikaz in kritično oceno lastnih dosežkov, ki se na teh seminarjih predstavljajo in izpostavljajo kritiki. Mariborsko zamisel smo v Ljubljani prevzeli in pričeli s pripravami takoj, ko smo predvsem na področju intenzivne medicine dosegli določeno razvojno stopnjo. Seminarji so bili naš velik uspeh in so bili zelo dobro sprejeti. Nabito polna velika predavalnica z anesteziologi, kirurgi, internisti iz vse države, simultano prevajanje in sodelovanje priznanih strokovnjakov, naših in tujih, je omogočala odkrito in objektivno razpravo in primerjanje rezultatov. Za izbiro programa je skrbel 14-članski mednarodni svetovadni odbor, v katerem so bili ob domačih vodilnih anesteziologih (8) tudi tuji mednarodno priznani strokovnjaki (6). Najlepše prikazuje naše takratno gledanje, napore in želje uvod v 3. zaporedni zbornik predavanj seminarja iz anesteziologije in intenzivne terapije, ki ga vsako leto izdajata anesteziološka sekcija Slovenskega zdravniškega društva in CARS Kliničnega centra v Ljubljani: »Seminar je namenjen vsem zdravnikom, ki se ukvarjajo z intenzivno terapijo, predvsem pa zdravnikom specialistom anesteziologom. Zasnovan je

Slika 8: Zbornik seminarja: Anesteziologija in intenzivna terapija 1966.

tako, da problem nekega organskega sistema obdela od anatomskih osnov prek fiziologije, patološke fiziologije in farmakologije, diagnostike in vse do terapije obolenja. Seminar je zamišljen tako, da lahko dobi udeleženec dober vpogled v osnove, na katere lahko pozneje gradi vrhunske dosežke današnje medicine. Teme so podane ne le z anesteziološkega vidika, ampak tudi z vidika in izkušenj intenzivnega terapevta. Tako naj bi seznanili našega zdravnika z dosežki vrhunske medicine. Na teh seminarjih se učimo, primerjamo in tudi sami prikažemo svoje dosežke. Temu primerno so izbrani predavatelji, ki so v večini primerov specialisti, znani po svoji de-

javnosti na določenem področju medicine. Med predavatelji so strokovnjaki različnih strok, internisti, psihologi, kardiologi, kirurgi, anesteziologi in drugi, katerim je skupno to, da lahko bistveno prispevajo k spoznavanju medicinskih problemov v *anesteziologiji in intenzivni terapiji*. Tako je jasno izraženo dejstvo, da današnja medicina zahteva timsko delo, kar še posebej velja za intenzivno terapijo. S takšnim načinom timske obravnave smo osvetlili probleme z vseh zornih kotov in skušali dati udeležencem seminarja to, kar bodo potrebovali vsak dan pri svojem delu.«

Zadnji podiplomski seminar je bil leta 1978. Zaradi velikih ovir pri izbiri domačih predavateljev naslednjega seminarja ni bilo.¹⁸

Zaključek

Ob ustanovitvi pred 60 leti je Sekcija za anestezijo štela 29 članov. Seznama članov ni mogoče najti, ohranjen pa je spisek 22 aktivnih anesteziistov, ki ga je vodil prim. Hočevar leta 1958. V naslednjih letih je število anesteziistov narasčalo, tako da letno poročilo sekcije 1964/65¹⁹ že navaja 48 rednih in 19 izrednih članov. Leta 1976 pa je v slovenskih bolnišnicah delovalo že 57 anesteziologov specialistov in 43 specializantov.²⁰

Predvsem preseneča dejstvo, da niso ohranjeni dokumenti, sezname članov, zapisniki sestankov in korespondenca do leta 1971. Verjetno je to posledica odnosa takratnih funkcionarjev sekcije do obveznosti, ki jih nalaga neplačana funkcija. Niso razumeli, da so odgovorni za hrambo dokumentov, ki so jih preprosto pustili na oddelku, kjer so delovali. Tam so obležali, dokler niso z njihovim odhodom izginili.

Leto 1971 sta zaznamovala dva dogodka, ki sta odločilno vplivala na razvoj slovenske anesteziologije: gradnja novega Kliničnega centra v Ljubljani, ustano-

vitev Centralne anestezijsko reanimacijske službe in novo vodstvo anestezijske sekcije. Razvoj in napredek operacijskih strok, kirurgije, travmatologije onkologije itn., je bil možen le ob dobro organizirani in strokovno vodeni anestezijski stroki. Zato je bila prva naloga CARS in anestezijske sekcije poskrbeti za intenzivno šolanje specializantov iz anestezije in strokovno izpopolnjevanje obstoječih specialistov, predvsem na področju intenzivne medicine, ki se je takrat šele oblikovala. V programu šolanja so z veliko vnemo sodelovali predavatelji: anesteziologi slovenskih bolnišnic, predstavniki kirurških klinik, interne klinike in inštitutov ljubljanske medicinske fakultete.²¹

Mednarodni seminarji in srečanja so omogočali primerjanje s sodobno anesteziologijo in intenzivno medicino ter potrjevali smer razvoja, ki sta jo izvajala anestezijska sekcija in CARS v skladu s statuti sekcije in SZD.

Organizacijska struktura CARS, ustvarjena v letih 1971–1981, se je uspešno uveljavila. Intenzivno sodelovanje z anestezijsko sekcijo je v sorazmerno kratkem času doseglo, da je število specialistov anesteziologov lahko zagotavljalo nemoteno delo in razvoj operacijskih strok. Nemajhno vlogo za razvoj programa specializacije je imela tudi Evropska akademija za anestezijo (ustanovljena 1977), ki se je zavzemala za enoten in primerljiv evropski program specializacije. Največje priznanje za svoje napore je slovenska anesteziologija dobila, ko je Evropska akademija za anestezijo potrdila slovenski program specializacije in omogočila opravljanje specialističnega izpita za evropsko diplomu v Sloveniji.

Zahvala

Zahvaljujemo se gospe Nini Frakelj iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana za skrbno iskanje dokumentov Sekcije za anestezijo.

Literatura

1. Anestezija v Sloveniji. Dostopno s spletne strani: http://www.szaim.org/splošna_predstavitev.htm/
2. Zapisnik delovnega sestanka ljubljanskih anesteziistov 17.12.1956. Spisek prisotnih in pravila sekcije za anestezijo SZD. Zgodovinski arhiv Ljubljana
3. Pripravljalni odbor za ustanovitev sekcije za anestezijo Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani 3. februarja 1957. Pripravljalni odbor sklicuje ustanovni občni zbor 6. februarja 1957 in predlaga dnevni red. Zgodovinski arhiv Ljubljana.
4. Pripravljalni odbor za ustanovitev sekcije za anestezijo Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani 15. februarja 1957. Ustanovljene sekcija za anestezijo SZD. Zgodovinski arhiv Ljubljana.
5. Dnevnik razvojnega oddelka CARS, od 1976 do 1978 vodila prim Nasta Pirc-Delak, dr. med. Osebni arhiv.
6. Pravila sekcije . 17.12.1956. Zgodovinski arhiv Ljubljana.
7. Pravila sekcije 16.04.1975 Osebni arhiv S. Jeretin.
8. Zapisnik razširjenega odbora sekcije in strok kolegija. Osebni arhiv S. Jeretin.
9. Letna poročila anestezijskih oddelkov 1976 . Osebni arhiv S. Jeretin.
10. XIX. seja delavskega sveta kirurgije KC Ljubljana, 14. 4.1976.
11. Predlog pravilnika specializacije iz anesteziologije in intenzivne medicine«, založil CARS 1980.
12. Prikazi. Jože Četina. S. Jeretin, ed in sod.: Predlog pravilnika iz anesteziologije in intenzivne medicine. Ljubljana: CARS KC; 1980.
13. Reglement zum Qualificationsnachweis in Anästhesiologie –Reanimation. Anästhesiologische Informationen. Heft 1972; 6: 221–223.
14. Essentials of Approved Residencies . Directory of approved residencies 1974–75. AMA1975.
15. Osnovna navodila specializantom Za kroženje na KOAIT v UKCL, 2015.
16. Navodila za opravljanje specializacije. Tina Šapec, 2014, Ljubljana.
17. Zborniki seminarjev, I –V, CARS.
18. S.Jeretin. Od etrove narkoze do anesteziologije. Maribor: Univerza v Mariboru 2006. p. 147.
19. Poročilo odbora anestezijske sekcije. J Müller. Zgodovinski arhiv Ljubljane.
20. Letna poročila slovenskih anestezioloških oddelkov. Osebni arhiv. S. Jeretin.
21. Spiski predavanj po letnikih specializacije in predavatelji. Osebni arhiv. S. Jeretin.